Riksdagens kulturutskott

Ärende: Bildningsalliansens utlåtande om planen för de offentliga finanserna 2025–2028 VNS 2/2024

Bildningsalliansen tackar för möjligheten att få ge sitt utlåtande om planen för de offentliga finanserna 2025–2028.

Bildningsalliansen ser det som viktigt att det i planen för de offentliga finanserna inte finns ytterligare nedskärningar i statsandelsfinansieringen för fritt bildningsarbete. Bildningsalliansen vill understryka att fria bildningen redan för 2024 gjort den nedskärning på 20,5 miljoner som fanns i regeringsprogrammet budgetramar. Den nedskärningen har redan nämnvärt påverkat verksamhetsförutsättningarna för den fria bildningen. Det är viktigt att bevara och stärka de verksamhetsförutsättningar som möjliggör ett dynamisk och inkluderande fritt bildningsarbete för alla medborgare. Stora nedskärningar har betydande och långtgående konsekvenser för tillgängligheten och kvaliteten i den fria bildningen.

Bildningsalliansen anser att den finansiering på 5 miljoner euro (moment 29.10.31) som i planen riktas till sysselsättningsfrämjande utbildning för invandrarkvinnor är välkommet och stöder det behov av utbildning som finns för målgruppen. Den fria bildningen har förutsättningar för att möta gruppens behov. Vi ser utbildning för nyanlända och invandrare som en viktig del av undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Det är av stor vikt att säkerställa att alla grupper i samhället ges möjlighet till utbildning och delaktighet.

De planerade nedskärningarna på först 75 miljoner (år 2025) och fr.o.m. 2026, 150 miljoner i undervisnings- och kulturministeriets statsunderstöd för fri bildning och organisationer är ett stort orosmoment. Den fria bildningen har årligen erhållit ett statsunderstöd i form av studiesedelsbidrag som riktas till målgrupper som är i särskilt behov av utbildning. De här grupperna har varit bl.a. seniorer, personer med låg utbildningsnivå eller personer utanför arbetslivet. Varje år ansöks det om betydligt högre studiesedelsbidrag än vad som kan beviljas. **Utan den här formen av statsunderstöd kommer de i samhället som har särskilt behov av utbildning bli utan kompetenshöjning.** Det här är inte ändamålsenligt då Finland behöver aktiva medborgare som kan bidra till samhällets väl och vara tillgänglig för arbetslivet så länge som möjligt. Fri bildning och aktivt medborgarskap bidrar till individens fysiska

och psykiska välmående. **Bildningsalliansen anser att man inte ska skära i statsunderstöden för fria bildningen.**

I och med de stora nedskärningar som nu planeras i statsunderstöden finns det en reell möjlighet att hela medborgarsamhällets strukturer faller sönder och verksamheten minskar kraftigt eller t.o.m. upphör. Medborgarsamhället med dess förbund och organisationer erbjuder utbildning och verksamhet som stärker medborgarnas delaktighet i samhället och upprätthåller den kompetens som mänskorna behöver för att fungera i en tid som är föränderlig och där behov av krisberedskap och gemensamma värderingar är viktiga.

Bildningsalliansen anser också att det inte är ändamålsenligt att ändra åldersgränsen till 18 år för avgiftsfri utbildning för de som är läropliktiga. Målet med den utvidgade läroplikten var att ge alla unga en möjlighet att få en examen från andra stadiets utbildning. Till den utvidgade läroplikten hör också övergångsstudier i form av folkhögskoleutbildning för läropliktiga eller HUX-utbildning. Om man nu beslutar sig för att ändra på åldersgränsen för avgiftsfria studier finns det en risk att de som har behov eller önskar välja ett år av Folkhögskoleutbildning eller HUX inte kommer att göra det, då det påverkar möjligheten till avgiftsfria studier. I och med det faller också hela tanken med en utbildningsform som ska främja grundläggande- och studiefärdigheter samt studiemotivation för andra stadiets utbildning. Risken finns att det igen finns ungdomar som faller utanför vårt utbildningssystem. **Bildningsalliansen anser att man inte ska ändra på åldersgränsen för rätten till avgiftsfria studier för läropliktiga. Det är av stor betydelse att se till att ungdomar ges möjlighet att gå olika utbildningsvägar och att inte begränsa deras tillgång till avgiftsfri utbildning.**

Bildningsalliansen anser att med de nedskärningar och förändringar som nu planeras (inom fri bildning men också t.ex. i vuxenutbildningsstödet och en 100 miljoners nedskärning inom yrkesutbildningen), minimeras vuxnas möjligheter till utbildning och delaktighet i samhället. Finland behöver kompetenta och driftiga vuxna som kan stödja barn och unga, samt ge sitt engagemang såväl till arbetslivet som till samhället. Bildningsalliansen uppmanar till en noggrann analys av konsekvenserna innan beslut fattas om eventuella nedskärningar.

Helsingfors 2.5.2024

Anna Pensar-Kuivamäki
Ordförande

Henrika Nordin
Verksamhetsledare